

ORIGINAL RESEARCH PAPER

An Analysis of the Physical and Social Factors Influencing Home Attachment

Mohammad Haghsheenas^{1,*}, Salahedin Molanaei^{2,*}, Shadieh Sayari³

¹ Assistant Professor, Department of Architecture, Faculty of Art and Architecture, University of Kurdistan, Sanandaj, Iran.

² Associate Professor, Department of Architecture, Faculty of Art and Architecture, University of Kurdistan, Sanandaj, Iran.

³ Ph.D. Candidate in Urban Planning and Design, Department of Architecture, Faculty of Art and Architecture, University of Kurdistan, Sanandaj, Iran.

ARTICLE INFO

Article History:

Received 2024/03/11
Revised 2024/06/12
Accepted 2024/09/19
Available Online 2025/09/22

Keywords:

Home Attachment
Home Environment Description
Sense of Place
Place Identity

Extended ABSTRACT

BACKGROUND AND OBJECTIVES: Given the growing importance of the concept of place attachment in the field of environmental psychology and the widespread impacts of globalization on individuals' relationships with their living environments, this study investigates the factors influencing attachment to home in the city of Sanandaj. Based on existing theories, place attachment is defined as a multidimensional concept encompassing spatial dimensions (architectural and urban design characteristics), human dimensions (social and relational characteristics), and functional dimensions (services and facilities), and it plays a significant role in enhancing individuals' quality of life. The main objective of this study is to identify and explain the relationship between the individual characteristics of Sanandaj residents and their level of attachment to home, using standardized measurement instruments and rigorous data analysis conducted with SPSS software. The findings of this study can contribute to a deeper understanding of the factors influencing the formation and strengthening of attachment to home and provide practical strategies and effective policy recommendations for improving the quality of life of urban residents and creating more sustainable and desirable residential environments.

METHODS: This study employed an analytical-survey research design using a questionnaire as the primary data collection instrument. The collected data were analyzed using SPSS version 26. Statistical tests were selected according to the type and measurement level of the variables. Accordingly, Pearson's correlation coefficient was used to examine relationships between quantitative variables, Spearman's rank correlation coefficient to assess relationships between quantitative and ordinal variables, and the Mann-Whitney U test to compare distributions between two independent groups. All variables used in this study, except for the city of residence, were coded as ordinal variables based on a Likert scale. City of residence was treated as a nominal variable. The study population consisted of all residents of the city of Sanandaj. Using convenience sampling, a total of 216 participants were selected. Data were collected using both paper-based and online questionnaires. The paper questionnaires were distributed at three different locations, while the online questionnaires were disseminated through the social media platforms Telegram and WhatsApp. The main eligibility criteria for participation were being at least 15 years old and providing voluntary consent to participate in the study.

FINDINGS: This study, based on the analysis of 182 valid questionnaires (52.7% male and 47.3% female), revealed that attachment to home increased with participants' age. However, Spearman's correlation analysis showed a significant negative relationship between attachment to home and both the number of years of residence in the home ($p=-0.270$, $p<0.001$) and the number of household members ($p=-0.183$, $p<0.05$). These findings indicate that longer periods of residence and a greater number of household members were associated with lower levels of attachment to home. In contrast, Pearson's correlation analysis demonstrated a significant positive relationship between attachment to home and home environment description ($r = 0.536$, $p<0.001$). The coefficient of determination (R^2) was 0.287, indicating that 28.7% of the variance in attachment to home could be explained by the home environment description measure. Furthermore, the Mann-Whitney U test revealed that married participants exhibited both higher levels of attachment to home ($p<0.01$) and more positive evaluations of

Use your device to scan
and read the article online

Number of References

67

Number of Figures

3

Number of Tables

6

Extended ABSTRACT

their home environment ($p < 0.05$). These results particularly highlight the importance of marital status in strengthening attachment to home. The findings may contribute to the development of interventions and policies aimed at improving quality of life and enhancing place attachment in urban communities.

CONCLUSION: This study aimed to identify the variables influencing attachment to home and employed two standardized instruments: the Home Attachment Scale and the Home Environment Description measure. The findings indicated that the Persian versions of both instruments demonstrated satisfactory validity; however, it is recommended that negatively worded items be avoided in instruments designed to measure place attachment. Significant correlations were found between the items of the Home Environment Description measure and the Home Attachment Scale, suggesting that the former may also serve as a useful measure of attachment to home. Furthermore, age was positively associated with attachment to home, and married participants reported higher levels of home attachment, suggesting that family cohesion and emotional bonds may extend to the home environment itself. In contrast, attachment to home was negatively associated with both the length of residence and the number of household members. These relationships may be attributable to factors such as the deterioration of the home's physical environment over time, culturally influenced preferences for modernization and renewal, and reduced access to personal space as the number of household members increases.

HIGHLIGHTS:

- Identifying the effects of physical and social components on attachment to home.
- Examining the influence of culture, preferences, and available amenities on the level of home attachment.
- The stronger attachment to home observed among married individuals suggests that family cohesion develops prior to and may contribute to the formation of attachment to home.

ACKNOWLEDGMENTS:

This research was conducted under Contract No. 30656/12/102ص, dated 4 November 2023, with financial support from the University of Kurdistan.

CONFLICT OF INTEREST:

The authors declared no conflicts of interest.

COPYRIGHTS

Copyright for this article is retained by the author(s), with publication rights granted to the Journal of Iranian Architecture & Urbanism (JIAU). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution (CC BY 4.0), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, as long as the original authors and source are cited. No permission is required from the authors or the publishers.

<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

HOW TO CITE THIS ARTICLE

Haghshenas, M.; Molanaei, S.; Sayari, Sh., (2025). An Analysis of the Physical and Social Factors Influencing Home Attachment. *Journal of Iranian Architecture & Urbanism*, 16(1): 213-226.

<https://doi.org/10.30475/isau.2025.448131.2141>

https://www.isau.ir/article_247742.html

تحلیلی بر مؤلفه‌های کالبدی و اجتماعی مؤثر بر میزان دل‌بستگی به خانه

محمد حق‌شناس^۱، صلاح‌الدین مولانایی^{۲*}، شادیه سیاری^۳

۱. استادیار، گروه معماری، دانشکده هنر و معماری، دانشگاه کردستان، سنندج، ایران.

۲. دانشیار، گروه معماری، دانشکده هنر و معماری، دانشگاه کردستان، سنندج، ایران.

۳. دانشجوی دکتری شهرسازی، گروه شهرسازی، دانشکده هنر و معماری، دانشگاه کردستان، سنندج، ایران.

چکیده

مشخصات مقاله

دل‌بستگی به خانه شکلی خاص و شدیدتر از دل‌بستگی مکانی است که بر پیوند عاطفی فرد با خانه خود متمرکز است. مشخص کردن عوامل اثرگذار بر این دل‌بستگی در دورانی که فرایند جهانی‌شدن، منحصر به فرد بودن مکان‌ها را تهدید و ارتباط مردم را با محل سکونت‌شان تضعیف کرده است، اهمیت زیادی دارد. این مطالعه با هدف مشخص کردن دقیق‌تر تأثیر مؤلفه‌های کالبدی و اجتماعی بر دل‌بستگی به خانه انجام شد. برای این منظور، پرسش‌نامه‌هایی شامل مقیاس‌های «دل‌بستگی به خانه» و «توصیف محیط خانه» در اردیبهشت ۱۴۰۲ بین جامعه هدف (۲۱۶ نفر از مردم شهر سنندج) توزیع شد. نتایج این پژوهش همبستگی متوسطی را بین دل‌بستگی به خانه و توصیف محیط خانه نشان داد. همچنین مشخص شد میزان رضایت افراد مسن از محیط زندگی‌شان بیشتر است. یکی از نتایج قابل‌توجه، منفی بودن رابطه همبستگی بین دل‌بستگی به خانه با تعداد سال‌های سکونت بود که می‌تواند حاصل دو عامل فرسوده شدن محیط فیزیکی خانه، نیاز به روزآمد شدن در فرهنگ ایرانی یا ترکیبی از این دو باشد. یکی از نتایج دیگر منفی بودن رابطه همبستگی بین دل‌بستگی به خانه با افزایش تعداد ساکنان منزل بود که احتمال دارد به دلایلی نظیر متفاوت بودن ترجیحات افراد برای ایجاد یک فضای دلخواه، کاهش امکانات رفاهی، و از بین رفتن حریم خصوصی ایجاد شده باشد. نتایج همچنین نشان داد افراد متأهل علاوه بر آن که دل‌بستگی بیشتری به خانه داشتند، توصیف بهتری از آن هم ارائه می‌کردند. این موضوع نشان می‌دهد همبستگی خانوادگی پیش از دل‌بستگی به خانه توسعه می‌یابد. یافته‌های این پژوهش می‌تواند در طراحی محیط‌های مسکونی به‌منظور افزایش دل‌بستگی و حس تعلق افراد به محل سکونت‌شان استفاده شود.

تاریخ ارسال ۱۴۰۲/۱۲/۲۱
تاریخ بازنگری ۱۴۰۳/۰۳/۲۳
تاریخ پذیرش ۱۴۰۳/۰۶/۲۹
تاریخ انتشار آنلاین ۱۴۰۴/۰۶/۳۱

واژگان کلیدی

دل‌بستگی به خانه
توصیف محیط خانه
حس تعلق به مکان
هویت مکان

نکات شاخص

- مشخص کردن تأثیر مؤلفه‌های کالبدی و اجتماعی بر دل‌بستگی به خانه.
- تأثیر فرهنگ، ترجیحات و امکانات در میزان دل‌بستگی.
- دل‌بستگی قوی‌تر افراد متأهل به خانه، نشان می‌دهد همبستگی خانوادگی پیش از دل‌بستگی به خانه توسعه می‌یابد.

نحوه ارجاع به مقاله

حق‌شناس، محمد؛ مولانایی، صلاح‌الدین و سیاری، شادیه. (۱۴۰۴). تحلیلی بر مؤلفه‌های کالبدی و اجتماعی مؤثر بر میزان دل‌بستگی به خانه، نشریه علمی معماری و شهرسازی ایران، ۱۶(۱)، ۲۲۶-۲۱۳.

* نویسنده مسئول

تلفن: ۰۰۹۸۹۱۸۳۷۱۶۰۹۷

پست الکترونیک: s.molanai@uok.ac.ir

مقدمه

با افزایش علاقه به روابط مردم و مکان در پنجاه سال گذشته، مفهوم دلبستگی به مکان به‌عنوان یکی از مهم‌ترین مفاهیم نظری در ادبیات روان‌شناسی محیط تثبیت شده است (Ariccio et al., 2020; Scannell & Gifford, 2017; van Riper et al., 2019). این درحالی است که روند سریع جهانی شدن و ابرمدرنیته، منحصر به فرد بودن مکان‌ها را تهدید و ارتباطات معنی‌دار مردم را با مکان تضعیف می‌کند (Lewicka, 2011). کیسی می‌نویسد که این تهدید در واقع منجر به «احیای حساسیت به مکان» در پاسخ به «یکنواختی بی‌نظیر معماری و صنعتی شدن بسیاری از شهرها» شده است که افراد را مشتاق تنوع مکان‌ها می‌کند (Casey, 1997). وابستگی به مکان که پیوندهای عملکردی افراد را با مکان‌ها توصیف می‌کند، زمانی ایجاد می‌شود که مکان‌ها شرایط و ویژگی‌های مورد نیاز برای رفع نیازهای مردم را فراهم کنند. اگر مکانی نیازهای یک فرد را برآورده کند و به او اجازه دهد به اهداف خود برسد، بهتر از مکان‌های جایگزین ممکن ارزیابی می‌شود و در نتیجه آن فرد به آن مکان وابسته می‌شود (Kor-pela, 1989; Moore & Graefe, 1994; Williams & Vaske, 2003).

پیوندهای روان‌شناختی با مکان‌ها با مؤلفه‌هایی مانند «دلبستگی به مکان»، «هویت مکان» و «حس مکان» مفهوم‌سازی شده‌اند. دلبستگی به مکان، پیوند عاطفی و شناختی افراد با مکان‌هایی خاص است (Hidalgo & Hernandez, 2001; Low & Altman, 1992). به عبارتی ارتباط فرد-محیط پدیده مهمی است، که با پیامدهای روان‌شناختی مختلفی ارتباط دارد و شامل جنبه‌های رفتاری پیوند بین افراد و مکان‌ها می‌شود (Scannell & Gifford, 2010a). درواقع این پیوند عاطفی بین افراد و محیط است که به عنوان دلبستگی به مکان شناخته می‌شود (G. Brown & Raymond, 2007; Hernán-dez et al., 2020; Jorgensen & Stedman, 2001). درحالی که معیارهای مختلفی از دلبستگی به مکان در پژوهش‌های مختلف استفاده شده‌اند، اغلب آن‌ها بین بعد عاطفی و بعد عملکردی تمایز قائل می‌شوند (C.-C. Lin & Lockwood, 2014). پیوند عاطفی نمادین اغلب به عنوان «هویت مکان» نامیده می‌شود؛ در حالی که پیوند عملکردی را «وابستگی به مکان» می‌نامند (Kor-pela, 1989). این تمایز را هم شواهد نظری و هم شواهد تجربی تأیید می‌کنند (Moore & Graefe, 1994; Williams & Vaske, 2003). بنابراین هویت مکان بخشی از هویت شخصی است که به کمک احساسات و معانی نمادین درباره مکان ایجاد شده باشد و درمقابل، حس مکان را می‌توان مجموعه‌ای از معانی نمادین، دلبستگی و رضایت از یک محیط فضایی دانست که توسط یک فرد یا گروه در نظر گرفته شده است (Stedman, 2002). فرایندهای مختلف منجر به توسعه هریک از مؤلفه‌ها

می‌شود و هر یک از آن‌ها تأثیر متفاوتی بر رفتار دارند (Smith, 1994).

نظریه دلبستگی که برای اولین بار توسط جان بالبی ارائه شد، یک نظریه روان‌شناختی، تکاملی و اخلاق‌شناختی است که بر اهمیت روابط مراقبت اولیه در شکل‌دهی به رشد اجتماعی و عاطفی در طول زمان تأکید می‌کند (Marrone, 2014). درواقع، دلبستگی نشان‌دهنده احساس عاطفه یا ارتباط قوی با کسی، چیزی یا یک مکان است (Cassidy et al., 2013). دلبستگی به مکان مفهومی چندبعدی است که به مؤلفه‌های فضایی (ویژگی‌های معماری و شهرسازی)، انسانی (ویژگی‌های اجتماعی-رابطه‌ای) و عملکردی (خدمات و امکانات) اشاره دارد (Bonaiuto et al., 1999). چارچوب سازمان‌دهی سه‌جانبه اسکنل و گیفورد در مورد دلبستگی به مکان، سه بعد شخصی، بعد فرایند روان‌شناختی، و بعد مکانی این دلبستگی را دسته‌بندی می‌کند (Scannell & Gifford, 2010b).

از آن‌جا که محل سکونت (شامل خانه و همسایگی‌های آن) قلمرو مهمی برای بسیاری از مردم است، رضایت از محل سکونت و احساس دلبستگی به آن به کیفیت زندگی و رضایت از زندگی افراد در خانواده کمک می‌کند (Perez-Lopez et al., 2017). دلبستگی به خانه، مانند رضایت از محیط مسکونی، معمولاً به عنوان بخشی از بحث گسترده‌تر در مورد دلبستگی به مکان در نظر گرفته می‌شود. برخلاف رضایت مسکونی که یک قضاوت شناختی از ویژگی‌های خانه و محله مسکونی است، دلبستگی به خانه بیشتر یک واکنش عاطفی یا احساسی به خانه (و محله مسکونی به عنوان یک کل) است. در نتیجه، دلبستگی مسکونی به مواردی مربوط می‌شود که افراد را به خانه و محله مسکونی‌شان متناسب با فرهنگ هر منطقه پیوند می‌دهد (Sakalli-Uğurlu et al., 2021).

هدف از مقاله پیش رو مشخص کردن سطح ارتباط متغیرهای فردی مؤثر بر دلبستگی به خانه می‌باشد که به کمک ابزارهای «سنجش دلبستگی به خانه» اسکنل و گیفورد (Scannell & Gifford, 2013, 2017) و «توصیف محیط خانه» گراهام و همکاران (Graham et al., 2015) انجام می‌شود. پژوهش حاضر به دنبال پاسخ به این پرسش است که ویژگی‌های فردی ساکنان تا چه اندازه می‌تواند بر دلبستگی به خانه مؤثر واقع شود. برای این منظور، پرسش‌نامه‌هایی بین جامعه هدف (شهروندان سمنج) توزیع و نتایج آن‌ها به کمک نرم‌افزار آماری SPSS 26 تحلیل شد.

پیشینه پژوهش

باتوجه به اینکه انجام مطالعات در فرهنگ‌های مختلف، به نتایج متفاوتی منجر شده است. در این راستا، مطالعات انجام‌شده در ایران در جدول ۱ و مطالعات انجام‌شده در دیگر کشورها در جدول ۲ خلاصه شده‌اند.

Edney, 2006) و رفتار معمولی (Vansteenwegen, 2006) کمکی می کنند. نتایج پژوهش های پیشین هم نشان داده اند که مردم قوی ترین احساس دلبستگی به مکان را نسبت به ساختمان ها، محله ها یا شهرهایی ابراز کرده اند که در آن ها زندگی می کنند (Hidalgo & Hernandez, 2001; Lewicka, 2011). افراد با خانه خود پیوندهای عاطفی ایجاد می کنند و به طور کلی آن را به عنوان مکانی برای تمرکز عاطفی می بینند که تجارب بازسازی و تنظیم هیجان را تسهیل می کند (Gosling et al., 2002; Graham et al., 2015). دلبستگی به خانه همچنین مستلزم عناصر شناختی است، به ویژه آن هایی که با تقویت هویت مرتبط هستند (Prosperous et al., 1995). شواهد تجربی نشان می دهد که خانه ها ویژگی های ساکنان خود (نظیر ویژگی های شخصیتی شان) را منعکس می کنند (Gosling et al., 2008; Kelly & Hosking, 2008).

دلبستگی به خانه مستلزم هر سه فرایند روانشناختی است که در مدل سه جانبه دلبستگی به مکان اسکنل و گیفورد بیان شده است (Scannell & Gifford, 2010b)، اما بعد مکان (که به کیفیت خود مکان اشاره دارد) برای تحقیق کنونی از اهمیت بیشتری برخوردار است. بعد مکان را می توان به دو زیربعد فیزیکی و اجتماعی تقسیم کرد.

چنان که از مطالب موجود در جدول های ۱ و ۲ برمی آید، از یک طرف تعداد مطالعاتی که دلبستگی افراد به خانه را در شهرهای مختلف ایران بررسی کرده باشند چندان زیاد نیست و از طرف دیگر همین مطالعات اندک هم اغلب بر ویژگی های «فیزیکی» مکان شهر و محله متمرکز بوده اند؛ اما مشخص نیست ارتباطاتی که در این پژوهش ها بررسی شده اند بر بعد اجتماعی خانه نیز تأثیرگذار بوده اند یا خیر.

مبانی نظری

دلبستگی به خانه

نظریه پردازان در بسیاری از رشته های دانشگاهی مدت ها است که اهمیت روانشناختی دلبستگی به خانه را تصدیق کرده اند (Easthope, 2004; Graham et al., 2015). اهمیت خانه که به عنوان «مکانی نمونه» توصیف می شود، بسیار بیشتر از یک فضای فیزیکی یا محل سکونت صرف است (Lewicka, 2011).

از این نظر، خانه معمولاً با ویژگی های روانشناختی مانند کنترل شخصی، حریم خصوصی و ملایمت رفتاری شناخته می شود (Smith, 1994)؛ ویژگی هایی که به برآوردن بسیاری از نیازها در زندگی ساکنان شان، از جمله: ابراز وجود (Gosling et al., 2002)، حفظ روابط خانوادگی و اجتماعی (B. Brown et al., 2003; Orathinkal & B. Brown et al., 2003).

Table 1. Studies on Factors Influencing Place Attachment in Iran

Objectives	Conclusion	Research Method	Sample Size	Source
1 Evaluation of residents' identity in the new city of Fuladshahr	There is a correlation between the length of residents' stay in the "city," the level of residents' satisfaction with access to urban services, and their level of attachment to their place of residence.	Survey study and analysis with SPSS	Questionnaire (396 people)	Varesi et al., 2012
2 Investigating the physical dimension of sense of place in traditional and modern residential houses.	In modern residential houses, by modeling traditional houses such as courtyards and interior and exterior decorations, the physical sense of belonging of residents can be increased.	Documentary and field survey method, data analysis with SPSS	Questionnaire (40 people)	Heidari et al., 2014
3 Promoting social values and the role of social capital in urban neighborhoods on place attachment in traditional neighborhoods in Hamedan.	The social capital of a place affects the characteristics of attachment to the neighborhood.	Applied in terms of purpose, descriptive and survey in terms of data collection method; data analysis with Lisrel and SPSS	----	Naqdi et al., 2016
4 Constructing and validating a scale of attachment to the city of residence in Tabriz.	In addition to the physical dimension, the social dimension also affects attachment to a city.	Survey research method, descriptive and inferential statistics; analysis in Lisrel and SPSS software	Questionnaire (420 people)	Abbaszadeh et al., 2015
5 Presenting a model of place attachment, how to measure its dimensions, and emphasizing the promotion of residents' attachment to the central neighborhoods of Sorkhab in Tabriz.	The level of knowledge, emotion, and attachment is higher in the city scale than in the neighborhood scale.	Descriptive-comparative survey and based on documentary study; data analysis with SPSS	Questionnaire (100 people)	Rahimi et al., 2017
6 Comparing natives and non-natives in identity indicators in three scales of place (home, neighborhood, city) and place attachment indicators in three scales of place.	Place attachment develops before place identity, and home attachment is reported to be stronger than attachment to the city and neighborhood.	Descriptive-inferential; data analysis with AMOS and SPSS software	Questionnaire (250 people)	Peyvastehgar & Akbari, 2021
7 Investigating the factors affecting of home attachment.	In the sense of residents' home attachment, external factors (quality of the exterior appearance of the house, quality of the neighborhood's reputation, and security) and internal factors (ownership, quality of comfort, physical quality of the house, quality of satisfaction with the neighborhood, and positive emotional relationships) are influential.	----	Interview	Aznab et al., 2022

Table 2. Studies on Factors Influencing Place Attachment Outside Iran

Objectives	Conclusion	Research Method	Sample Size	Source
1 The impact of housing, neighborhood, and household characteristics on residents' satisfaction with their place of residence and neighborhood in America (AHS).	Residential satisfaction is highly complex and influenced by a variety of environmental and socio-demographic variables.	Regression models using SAS software	----	Lu, 1999
2 To identify the neighborhood boundary as the effective base level of attachment and factors influencing attachment in different areas of Santa Cruz, Tenerife, Spain.	Place attachment has different ranges and spatial dimensions: 1) Attachment to the neighborhood is the weakest; 2) Social attachment is greater than physical attachment; and 3) The amount of attachment changes in proportion to the age and gender of individuals.	ANOVA, Repeated Measures ANOVA	Questionnaire (117 people)	Hidalgo & Hernandez, 2001
3 To specify the relationship between social motives, empathy, and helping behavior.	Social motivation is related to (a) agreeableness as a personality dimension, (b) recognition and close social motives, and (c) helping behavior in various situations.	Regression models and factor analysis	Questionnaire (1177 people)	Graziano et al., 2007
4 To determine the relationship between attachment to natural and civic places and pro-environmental behavior in the cities of Trail and Nelson, Canada.	Attachment to natural (non-artificial) places predicts pro-environmental behavior when controlling for city, length of stay, gender, education, and age.	Little's MCAR test, EM imputation	Questionnaire (104 people)	Scannell & Gifford, 2010b
5 To evaluate the role of an individual's interaction with their home in maintaining mental health in Russia.	Home Attachment is a resource for psychological well-being, while it largely supports a sense of connectedness and psychological well-being and, to a lesser extent, the experience of authenticity.	Correlation test with SPSS	Questionnaire (203 people)	Reznichenko, 2016
6 To assess the unique or combined effect of place attachment on different types of place characteristics (social vs. physical).	The perception of losing both physical and social features together leads to the lowest predicted place attachment. Social features also appear to be more important than physical features.	----	Questionnaire (360 people)	Reese et al., 2019
7 To analyse the impact of sensory experiences (visual, auditory, olfactory, and tactile discrimination) on positive emotions (pleasure and relaxation, for high vs. low arousal) and place attachment in three villages suburb of Portugal.	Rural areas have a range of elements with great potential for creating diverse and complex experiences, attractive, rich in senses, full of emotions, and meaningful for creating a sense of attachment.	----	Questionnaire (453 people)	Kastenholz et al., 2020
8 To examine place attachment of migrants in eight Chinese cities based on individual status and social and physical environmental factors.	Migrants living in subsidized housing are more likely to have attachment to their cities compared to those living in urban villages and villages.	Multinomial logistic regression models	Questionnaire (16000 people)	S. Lin et al., 2021

احساس دلبستگی دخیل باشند. برخلاف رابطه مردم با مکان‌های بزرگ (نظیر محله‌ها یا شهرها)، خانه محیطی است که فرد در آن سطح بالایی از کنترل را در اختیار دارد. درنتیجه، افراد به طور منظم محیط‌های خانه را به گونه‌ای تغییر می‌دهند که تسهیل‌کننده فرایندهای عاطفی و هویت‌سازی باشد (Heft, 2007; Proshansky et al., 1995). این فرایند مستلزم تغییر محیط فیزیکی به شیوه‌هایی است که رفتارهای مطلوب و معمولی خانواده را فراهم کند. بنابراین شخصی‌سازی محیط خانه می‌تواند نیازها، اولویت‌ها و تمایلات رفتاری ساکنان را بهتر منعکس کند (Gosling et al., 2008; Horgan et al., 2019; Perez-Lopez et al., 2017).

روش تحقیق

تحقیق حاضر به شیوه‌ی تحلیلی-پیمایشی است و داده‌ها در آن به کمک پرسش‌نامه گردآوری شده‌اند. در تحلیل داده‌ها نیز ضرایب همبستگی پیرسون، اسپیرمن و آزمون من-ویتنی با استفاده از نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۶ محاسبه شدند. همه متغیرهای استفاده‌شده به صورت ترتیبی (براساس طیف لیکرت) کدگذاری شدند و تنها بخش مربوط به شهر محل سکونت متغیر اسمی بود. به منظور بررسی رابطه بین دو متغیر کمی (نظیر دلبستگی به خانه و توصیف محیط خانه) از آزمون همبستگی پیرسون و برای بررسی رابطه بین

جنبه‌های مؤلفه اجتماعی بعد مکان شامل «پیوندهای اجتماعی، تعلق به همسایگی و آشنایی با همسایه‌ها و کودکان محله است». جزء کالبدی، متشکل از ویژگی‌های فیزیکی مکان است و به پیوند با ویژگی‌های معماری مانند محیط مسکونی و خیابان‌ها و همچنین ویژگی‌های طبیعی مانند کوه‌ها، جنگل‌ها، و... اشاره دارد (Manzo, 2005).

عوامل مؤثر بر دلبستگی به خانه

اگرچه مردم به‌طور کلی تمایل دارند درجاتی از دلبستگی به خانه خود نشان دهند، اما چنین پیوند عاطفی جهان‌شمول نیست. از آنجا که دلبستگی نشان‌دهنده رابطه فرد-مکان است، ویژگی‌های فرد و مکان در احتمال شکل‌گیری این دلبستگی نقش دارند. در این پژوهش‌ها تعدادی از عوامل فردی شناسایی شده‌اند که با دلبستگی به مکان مرتبط هستند. از جمله می‌توان به مواردی نظیر طول مدت اقامت (Jorgensen & Stedman, 2006; Kelly & Hosking, 2008; Wind-Low & Altman, 1992; song, 2010)، مالکیت خانه (Monteiro & Alucci, 2012) و استحکام پیوندهای اجتماعی فرد با خانواده (Lewicka, 2011)، اشاره کرد. علاوه بر آن، هر خانه ویژگی‌های منحصر به فرد نسبت به ساکنانش دارد که نشان می‌دهد برخی عوامل و فرایندهای خاص ممکن است در افزایش (یا کاهش) این

یک متغیر کمی (نظیر مقیاس دلبستگی به خانه) با سایر متغیرهای کیفی موجود در پرسش‌نامه، از ضریب همبستگی اسپیرمن استفاده شد. از آزمون من-ویتنی برای بررسی معنی‌داری رابطه بین یک متغیر مستقل اسمی و دوطبقه‌ای (نظیر وضعیت تأهل) با متغیرهای وابسته کمی (نظیر دلبستگی به خانه/توصیف محیط خانه) استفاده شد. جامعه آماری این پژوهش مردم شهر سمنان بودند. با استفاده از نمونه‌گیری جامعه در دسترس، ۲۱۶ نفر انتخاب شدند. علاوه بر پرسش‌نامه کاغذی یک پرسش‌نامه آنلاین در Google Docs تنظیم شد و از اپلیکیشن‌های تلگرام و واتساپ برای توزیع «لینک» پرسش‌نامه‌های الکترونیکی استفاده شد. پرسش‌نامه کاغذی در سه بازه زمانی در طول اردیبهشت ماه سال ۱۴۰۲ در سه محیط متفاوت از جمله: دانشگاه کردستان، پیاده‌راه خیابان فردوسی، و بیمارستان‌های کوثر و تأمین اجتماعی بین افراد توزیع شد.

از ملاک‌های توزیع پرسش‌نامه کاغذی داشتن حداقل ۱۵ سال سن، و همچنین داشتن رغبت افراد برای پرکردن پرسش‌نامه‌ها بود. برای مشخص کردن میزان دقت افراد در پرکردن پرسش‌نامه، در یکی از سوالات از پاسخ‌دهنده خواسته شده بود که عدد مشخصی را بین گزینه‌ها انتخاب کند. پرسش‌نامه افرادی که این عدد را اشتباه علامت زده بودند از نتایج تحلیل حذف شد. از مجموع پرسش‌نامه‌های توزیع‌شده، ۲۰۰ نفر به پرسش‌نامه کاغذی و ۱۶ نفر هم به پرسش‌نامه آنلاین پاسخ دادند. از این تعداد، ۲۹ پرسش‌نامه کاغذی و ۵ پرسش‌نامه آنلاین به دلیل عدم دقت کافی در پاسخگویی به سوالات، از مجموعه نتایج حذف شدند.

ابزارهای سنجش

پرسش‌نامه تحقیق از سه بخش تشکیل شده بود. در بخش اول سؤالاتی از قبیل: جنسیت، سن، وضعیت تأهل، وضعیت اشتغال، میزان تحصیلات، شهر محل سکونت، نوع ساختمان محل سکونت (ویلا/آپارتمان)، وضعیت مالکیت، تعداد واحدهای ساختمان، تعداد سال‌های سکونت در منزل فعلی، تعداد اعضای خانواده و وضعیت اقتصادی پرسیده شد. بخش‌های بعدی به ترتیب شامل مقیاس‌های «سنجش میزان دلبستگی به خانه» و «توصیف محیط خانه» بودند که در ادامه تشریح می‌شوند.

الف) سنجش میزان دلبستگی به خانه

این پرسش‌نامه براساس نظریه لو و آلتمن (Low & Altman, 1992) و مطالعات تجربی جورجنسن و استدمن (Jorgensen & Stedman, 2001) و کیل و همکاران (Kyle et al., 2004)، تدوین شده است. این ابزار در طیف ۷ درجه‌ای لیکرت از کاملاً مخالف (۱) تا کاملاً موافق (۷) کدگذاری شده است. نمره این آزمون، شدت دلبستگی به محل زندگی را معین می‌کند. میزان دلبستگی به خانه زیرمتغیرهای پیش‌بینی‌کننده اصلی

علاقه و دلبستگی به خانه را (با ۱۲ گویه) دارد. در مطالعه حاضر، از مقیاس کوتاه‌شده اسکنل و گیفورد استفاده شده است. این ابزار معیارهایی را شامل می‌شود که به جنبه‌های شناختی (مثلاً «خانه‌ام، نوع شخصیت من را منعکس می‌کند»، عاطفی (مثلاً «وقتی در خانه‌ام هستم، از همیشه شادترم»، و رفتاری (مثلاً «احساس می‌کنم خانه‌ام، بخشی از وجود من است» اشاره می‌کند) (Scannell & Gifford, 2013, 2017). این پرسش‌نامه کوتاه در مقالات دیگری نیز استفاده شده است: از جمله هراندز و همکاران (۲۰۰۷) شدت دلبستگی و هویت مکان را براساس محل تولد و طول سکونت و میزان این پیوندها در مکان‌های مختلف در رابطه با محله، شهر و جزیره‌ای که در آن ساکن هستید، در افراد بومی و غیربومی مطالعه کردند (Hernández et al., 2007). لی و لین (۲۰۲۱) در یک مطالعه در تایپه طبق یک نظرسنجی پرسش‌نامه‌ای (با ۶۰۰ پاسخ‌دهنده)، دلبستگی به خانه را نسبت به چهار عامل: «امنیت»، «آشنایی»، «تعلق» و «ریشه»، تحلیل کردند (Lee & Lin, 2021). میاگر و همکاران (۲۰۲۰) از این ابزار برای مشخص کردن رابطه بین دلبستگی به مکان و سلامت روان در یک نمونه ۲۸۹ نفری در آمریکا بهره بردند (Meagher & Cheadle, 2020).

ب) توصیف محیط خانه

این مقیاس با توسعه دسته‌بندی گراهام و همکاران طراحی و تنظیم شده است. این ابزار در طیف ۵ درجه‌ای لیکرت از اصلاً (۱) تا خیلی زیاد (۵) کدگذاری شده است. در این آزمون، احساسات افراد در مورد خانه‌شان در چهار بخش متفاوت سنجیده می‌شود: بازسازی (شامل آرامش، احساس جوانی، و حریم خصوصی)، خویشاوندی/خانوادگی (شامل باهم بودن، جامعه و دوستی)، تحرک (تفریح، هیجان، سرگرمی)، و بهره‌وری (بهره‌وری، سکوت، و خلاقیت) (Graham et al., 2015).

ج) اطلاعات فردی

این بخش از پرسش‌نامه سؤالاتی نظیر جنسیت، سن، وضعیت تأهل، وضعیت اشتغال، میزان تحصیلات، شهر محل سکونت و نوع محل سکونت (ویلا/آپارتمان)، وضعیت مالکیت، تعداد واحدهای ساختمان، تعداد سال‌های سکونت در منزل فعلی، تعداد خانوار و خوداظهاری وضعیت اقتصادی را شامل می‌شود. شایان ذکر است سن افراد در پرسش‌نامه به صورت عددی سؤال شد و سپس در روند تحلیل‌ها در SPSS گروه‌بندی شد.

یافته‌ها

ویژگی‌های پاسخ‌دهندگان

از بین ۱۸۲ پرسش‌نامه صحیح، ۹۶ پرسش‌نامه (۵۲/۷٪) مربوط به آقایان و ۸۶ پرسش‌نامه (۴۷/۳٪) مربوط به خانم‌ها بود. پاسخ‌دهندگان رده سنی بین ۱۵ تا ۵۷ سال داشتند، با این حال جوانان گروه سنی

به همین صورت می‌توان مشاهده کرد که مقیاس نهایی سنجش دلبستگی به خانه کمترین ضریب همبستگی اسپیرمن (r) را با این دو گویه دارد. درحالی‌که همبستگی مقیاس نهایی با سایر گویه‌ها همگی بیشتر از ۰/۶ است، اما همبستگی گویه «خانه‌ام مکان خوبی برای انجام دادن کارهای موردعلاقه‌ام نیست» با مقیاس نهایی به حدود ۰/۴ رسیده (که البته همچنان در سطح ۰/۰۱ معنی‌دار است). درحالی‌که گویه «خانه‌ام چیزهای خیلی کمی در این باره می‌گوید که من چه کسی هستم» هیچ همبستگی معنی‌داری را با مقیاس نهایی سنجش دلبستگی به خانه نشان نمی‌دهد.

ابزار «توصیف محیط خانه» در مقایسه با ابزار «سنجش دلبستگی به خانه»

ضریب آلفای کرونباخ برای مجموع گویه‌های نسخه فارسی ابزار توصیف محیط خانه، مقدار ۰/۸۵۴ را نشان می‌دهد که کاملاً در محدوده قابل قبول قرار دارد. براساس جدول ۴، هیچ‌کدام از گویه‌های این ابزار بر شاخص نهایی تأثیر منفی خاصی ندارند که نشان از پایایی مناسب این ابزار دارد. در این جدول همچنین ضریب همبستگی اسپیرمن بین گویه‌های این ابزار با مقیاس نهایی سنجش دلبستگی به خانه مشخص شده است که نشان می‌دهد تک‌تک گویه‌های ابزار توصیف محیط خانه، سطح همبستگی معنی‌داری را با مقیاس نهایی دلبستگی به خانه ایجاد می‌کنند.

آزمون همبستگی پیرسون بین دو متغیر «دلبستگی به خانه» و «توصیف محیط خانه»، ضریب همبستگی قابل قبولی را بین این دو متغیر نشان می‌دهد ($R=0.536$) که در سطح ۰/۰۱ معنی‌دار است ($Sig.=0.000$). نمودار نقطه‌ای بین دو شاخص «توصیف محیط خانه» و میزان «دلبستگی به خانه»، به همراه خط روند رگرسیون

۲۰ تا ۳۰ سال (۵۷/۷٪) و افراد مجرد (۶۱٪) بیشترین درصد پاسخگویان را شامل می‌شد. حدود نیمی از پاسخ‌دهندگان (۵۰/۵٪) فاقد شغل بودند و بیش از نیمی از آن‌ها (۵۴/۵٪) تحصیلات دانشگاهی در مقطع کاردانی یا کارشناسی داشتند. همچنین حدود ۷۰٪ پاسخ‌دهندگان در شهر سنجند ساکن بودند. سایر ویژگی‌های فردی پاسخ‌دهندگان برحسب درصد فراوانی در شکل ۱ نشان داده شده است.

پایایی نسخه فارسی ابزار «سنجش دلبستگی به خانه»

ضریب آلفای کرونباخ برای مجموع گویه‌های نسخه فارسی ابزار سنجش دلبستگی به خانه عدد ۰/۷۷۵ را نشان داد. اسکال و گیفورد در سال ۲۰۱۳، ضریب آلفای کرونباخ برای فرم اصلی این مقیاس را ۰/۸۹ اعلام کردند (Scannell & Gifford, 2013). میاگر، بنجامین و چیدل نیز ضریب آلفای کرونباخ برای این مقیاس را ۰/۸۷ گزارش کردند (Meagher & Cheadle, 2020). باتوجه به مقادیر فوق، همبستگی درونی فرم فارسی این مقیاس پذیرفتنی به نظر می‌رسد.

با این حال بر اساس جدول ۳، بررسی دقیق‌تر گویه‌های پرسش‌نامه نشان می‌دهد ضریب آلفا در صورت حذف شدن دو گویه «خانه‌ام چیزهای خیلی کمی در این باره می‌گوید که من چه کسی هستم» و «خانه‌ام مکان خوبی برای انجام دادن کارهای موردعلاقه‌ام نیست»، با سایر گویه‌های پرسش‌نامه هم‌خوانی کاملی ندارد. هر دو این سؤالات در پرسش‌نامه به صورت منفی مطرح شده بودند و در تحلیل‌ها به صورت معکوس کدگذاری شدند؛ با این حال، ضریب آلفا در صورت حذف شدن این گویه‌ها به ترتیب به میزان ۰/۸۸۲ و ۰/۷۸۶ افزایش می‌یابد.

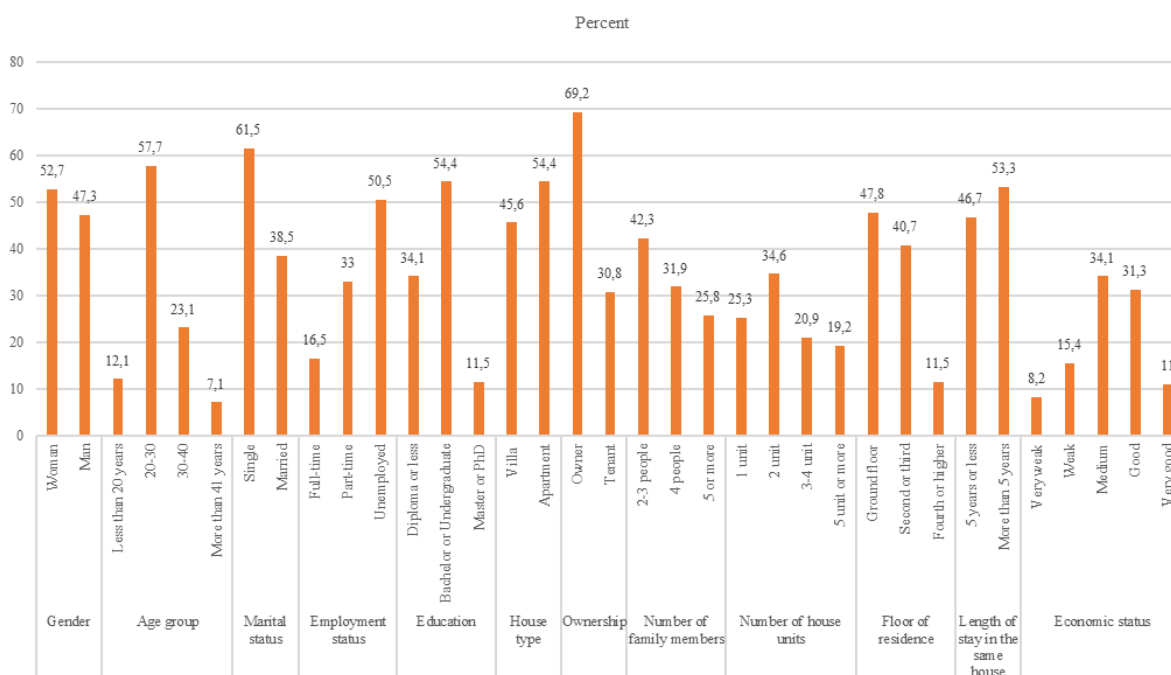

Fig. 1. Demographic Information of the Respondents

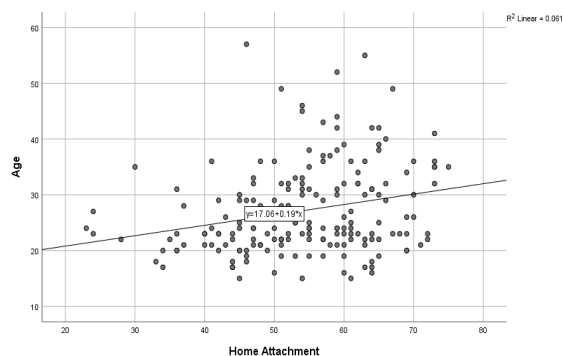
Table 3. Cronbach's Alpha if Item Deleted and Spearman's Correlation Between Each Item of the Home Attachment Scale and the Overall Home Attachment Score

Questionnaire Items	Alpha Coefficient if Item Deleted	Correlation with Final Scale "Home Attachment"	Sig (2-tailed)
1 I feel that my home is a part of who I am.	0.746	0.633	0.000
2 My home says very little about who I am.	0.822	-0.012	0.877
3 I feel that I can truly be myself in my home.	0.757	0.561	0.000
4 My home reflects my personality.	0.773	0.441	0.000
5 I feel relaxed when I am at home.	0.745	0.627	0.000
6 I am happiest when I am at home.	0.732	0.717	0.000
7 My home is the place where I most want to be.	0.730	0.732	0.000
8 When I am away from home for a long time, I really miss it.	0.744	0.623	0.000
9 My home is the best place for doing the things I enjoy.	0.736	0.714	0.000
10 No other place compares to my home for doing the things I enjoy.	0.743	0.678	0.000
11 My home is not a good place for doing the things I enjoy.	0.786	0.393	0.000

Table 4. Cronbach's Alpha if Item Deleted and Spearman's Correlation Between Each Item of the Home Environment Description Measure and the Overall Home Attachment Score

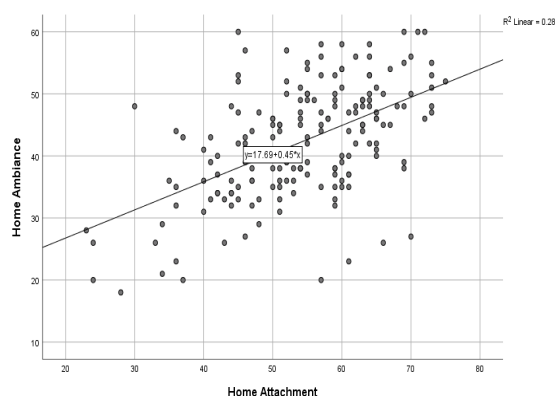
Questionnaire Items	Cronbach's Alpha if Item Deleted	Correlation with Overall "Home Attachment" Scale	Sig (2-tailed)
1 Relaxation			
Tranquility	0.843	0.528	0.000
Rejuvenation	0.842	0.363	0.000
Privacy	0.841	0.408	0.000
2 Connection with Others			
Togetherness	0.840	0.374	0.000
Community	0.846	0.267	0.000
Friendship	0.843	0.336	0.000
3 Excitement			
Fun	0.837	0.268	0.000
Excitement	0.839	0.252	0.001
Entertaining	0.833	0.264	0.000
4 Productivity			
Productivity	0.839	0.218	0.003
Quiet	0.857	0.291	0.000
Creativity	0.847	0.172	0.020

۰/۲۴۸ را نشان می‌داد که در سطح ۰/۰۰۱ معنی‌دار بود. نمودار نقطه‌ای بین این دو متغیر (شکل ۳) هم رابطه مثبت بین آن‌ها را تأیید می‌کند، به نحوی که دلبستگی به خانه با افزایش سن بیشتر شده است.

Fig. 3. Scatterplot with a Trend Line Showing the Relationship Between Home Attachment and Age

مورد شایان ذکر دیگر، همبستگی منفی مشاهده‌شده بین مقیاس «دلبستگی به خانه» با دو متغیر «تعداد سال‌های سکونت در منزل» و «تعداد افراد ساکن در منزل» بود (جدول ۵). ضریب همبستگی اسپیرمن بین این دو متغیر به ترتیب اعداد ۰/۲۷۰ و ۰/۱۸۳ را نشان می‌داد که اولی در سطح ۰/۰۰۱ (Sig.=۰.۰۰۰) و دومی در سطح ۰/۰۰۵ (Sig.=۰.۰۱۳) معنی‌دار بودند. اما نکته حائز اهمیت، منفی بودن علامت رابطه همبستگی بین دلبستگی به خانه و این متغیرهاست؛ به این معنا که

نشان‌دهنده همبستگی بین این دو، در شکل ۲ مشخص شده است. ضریب تعیین (R^2) بین این دو شاخص برابر ۰/۲۸۷ است که نشان می‌دهد ۲۸/۷٪ از تغییرات شاخص دلبستگی به خانه را می‌توان به کمک ابزار توصیف محیط خانه تبیین کرد. این موضوع حاکی از آن است که شاید بتوان از مقیاس توصیف محیط خانه، به عنوان یکی از شاخص‌های تبیین‌کننده میزان دلبستگی به خانه بهره‌برد.

Fig. 2. Scatterplot with a Trend Line Showing the Relationship Between Home Attachment and Home Environment Description

رابطه دلبستگی به خانه با سایر متغیرهای تحقیق

رابطه قابل‌ذکر دیگر، همبستگی مثبت مشاهده شده بین مقیاس «دلبستگی به خانه» با «سن» افراد بود. ضریب همبستگی پیرسون بین این دو متغیر، عدد

این‌که ویژگی‌های اجتماعی و فیزیکی یک مکان به میزان دلبستگی به مکان مربوط می‌شود (Scannell & Gifford, 2010a)، می‌توان استدلال کرد که وقتی مردم تصور از دست دادن ویژگی‌های تعیین‌کننده مکان (فقدان یا کاهش ویژگی‌های اجتماعی و فیزیکی) را دارند، دلبستگی به آن مکان می‌تواند کاهش یابد یا حتی از بین برود (Reese et al., 2019).

دو دلیل احتمالی را می‌توان برای کسب چنین نتایجی ذکر کرد: اول، چنان‌که گرازیانو و همکاران در مطالعه خود اشاره کرده‌اند، فرسوده‌تر شدن و قدیمی‌تر شدن اجزای فیزیکی محیط خانه در طی سال‌های سکونت می‌تواند بار روانی منفی ایجاد کند و دلبستگی به خانه را با گذشت زمان تحت‌تأثیر خود قرار دهد (Graziano et al., 2007). دلیل دوم، دلیل فرهنگی است. چنان‌که بیزلی و هارورسن اشاره می‌کنند، ایرانیان از دیرباز سکونت در خانه‌های قدیمی را خوش نمی‌داشته‌اند و با قدیمی شدن محل سکونت‌شان، به‌جای تعمیر آن بنای جدیدی برپا می‌کرده‌اند. چنان‌که این میل شدید به ساختن در جاهایی که چوب یا سنگ مرغوبی هم پیدا نمی‌شود، بیزلی و همکارانش را شگفت‌زده کرده است. از دید آن‌ها، مرمت جز درباره بناهای مقدس، جایگاهی در سنت معماری ایرانی نداشته است (Beazley et al., 1982).

تونو، مستشرقی که در دوره صفوی از ایران بازدید کرده نیز نوشته است: «ایرانیان به تعمیر بناها اهمیت زیادی نمی‌دهند و ترجیح می‌دهند بنایی را که با اندک اندودی سرپا می‌شود، به حال خود رها کنند» (Thévenot, n.d., 18). شاردن هم عقیده داشته است که ایرانیان چندان خانه پدیری‌شان را خوش نمی‌دارند و دوست دارند خانه‌ای درخور خودشان بسازند. به نوشته او، تفاوت خانه خود را ساختن با خریدن خانه آماده یا رفته به خانه‌ای دیگر، از دید ایرانیان مانند تفاوت لباس دوختن و در لباس آماده یا در لباس دیگری رفتن است (Chardin, 1720, 264). مالکوم که در اواخر دوره قاجار پنج سال در شهر یزد به سر برده هم می‌نویسد: «در چشم یزدی، خانه کهنه یعنی خانه بد.» و از ایرانیان زمان خود نقل‌قول می‌کند همین‌که چاه خانه پر شد دیگر به‌درد نمی‌خورد (Malcolm, 1905, 27-28).

بیزلی و هارورسن، عامل دیگری که سبب بی‌توجهی بیشتر به بناهای کهنه می‌شود را لذت و شهرتی می‌دانند که برپا کردن بنایی نو در پی دارد (Beazley et al., 1982). شاید ادامه همین سابقه فرهنگی در نسل‌های جدیدتر است که منجر شده میانگین عمر ساختمان‌ها در ایران فقط سی سال باشد، درحالی‌که این عدد در دیگر کشورها حتی به دویست سال هم بالغ می‌شود.

ازطرف دیگر، با افزایش تعداد اعضای خانواده، پویایی دلبستگی و بریدگی عاطفی می‌تواند پیچیده‌تر شود و به‌طور بالقوه بر دلبستگی فرد به خانه و خانواده تأثیر

چه با افزایش تعداد سال‌های سکونت در خانه، و چه با افزایش تعداد ساکنان منزل، میزان دلبستگی به محیط خانه کاهش داشته است.

Table 5. Mann-Whitney U Test Results for the Relationship Between Marital Status and Home Attachment

Marital Status	N	Mean Rank	Mann-Whitney U	Wilcoxon W	Z	Asymp. Sig. (2-tailed)
Single	111	82.13	2900.0	9116.0	-2.871	0.004
Married	70	105.07				

درنهایت می‌توان رابطه‌ای را بین «توصیف محیط خانه» و «وضعیت تاهل» مشاهده کرد. نتایج آزمون من-ویتنی با درنظر گرفتن وضعیت تاهل به‌عنوان متغیر گروه‌بندی (جدول ۶) نشان می‌دهد افراد متأهل هم دلبستگی بیشتری به محیط خانه داشته‌اند و هم توصیف بهتری از محیط خانه ارائه کرده‌اند. این نتایج به‌ترتیب در سطح ۰/۰۱ و ۰/۰۵ معنی‌دار است؛ معنی‌داری رابطه وضعیت تاهل و «دلبستگی به خانه» (Sig.=۰/۰۰۴) و معنی‌داری وضعیت تاهل و «توصیف محیط خانه» (Sig.=۰/۰۳۶).

Table 6. Mann-Whitney U Test Results for the Relationship Between Marital Status and Home Environment Description

Marital Status	N	Mean Rank	Mann-Whitney U	Wilcoxon W	Z	Asymp. Sig. (2-tailed)
Single	111	84.54	3167.500	9383.500	-2.091	0.036
Married	70	101.25				

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج پژوهش (شکل ۳) همچنین نشان داد دلبستگی به خانه با افزایش سن افراد بیشتر می‌شود. این نتیجه همراستا با مطالعات آنتون و لورنس است که نشان داده‌اند سالمندان وابستگی شدیدی به خانه و محله خود ایجاد می‌کنند. این دلبستگی تحت‌تأثیر اهمیت عاطفی خانه و تعداد ساعاتی از روز است که در آن مکان سپری می‌کنند (Anton & Lawrence, 2014). یافته‌های لو نیز مشخص کرده است افراد مسن از محیط زندگی خود راضی‌تر هستند (Lu, 1999). این نتیجه همچنین در راستای یافته‌های رزنیچنکو است که نشان داده است به‌دلیل حس استقلال‌طلبی جوانان، دلبستگی آن‌ها به خانه نسبت به افراد مسن کمتر است (Reznichenko, 2016).

اما نکته قابل‌توجه در نتایج این پژوهش، منفی بودن رابطه همبستگی بین «دلبستگی به خانه» با تعداد سال‌های سکونت و تعداد افراد ساکن در منزل بود؛ به این معنا که چه با افزایش تعداد سال‌های سکونت در خانه، و چه با افزایش تعداد ساکنان خانه، دلبستگی به آن کاهش داشته است. تأثیر افزایش تعداد سال‌های زندگی در خانه بر کاهش دلبستگی به آن ممکن است تحت‌تأثیر عوامل مختلفی ایجاد شده باشد؛ چرا که دلبستگی به خانه می‌تواند تقریباً به‌اندازه دلبستگی به یک موجود زنده پیچیده باشد. باتوجه به

2004). هیدالگو و هرناندز نیز به‌طور مشابهی دریافتند که عوامل اجتماعی به‌طور کلی برای دلبستگی مهم‌تر و مقدم‌تر از عوامل فیزیکی هستند؛ از جمله وجود پیوند اجتماعی و عاطفی بین افراد خانواده را برای دلبستگی به خانه بسیار قوی‌تر از دلبستگی به شهر یا محله عنوان کردند (Hidalgo & Hernandez, 2001). اغورلو و همکاران نیز با مطالعه بر روی افراد مجرد و متأهل دریافتند که میزان دلبستگی افراد متأهل (زن و مرد) به خانه از افراد مجرد بیشتر بود (Sakallı Ugurlu et al., 2021). مطالعات اندرسون نیز همراستا با یافته‌های این پژوهش نشان داد که افراد متأهل معمولاً توصیف بهتری از محیط خانه‌شان دارند؛ زیرا احتمال بیشتری دارد که برای ایجاد خانه‌ای آرام و سالم با یکدیگر همکاری کنند (Anderson, 2014).

این پژوهش با هدف شناسایی برخی متغیرهای مؤثر بر مقیاس دلبستگی به خانه انجام شد. در روند تحقیق علاوه بر ویژگی‌های فردی پرسش‌شوندگان، از دو ابزار استاندارد «مقیاس دلبستگی به خانه» و «توصیف محیط خانه» استفاده شد. نتایج تحلیل‌ها نشان داد نسخه فارسی هر دو این ابزارها از اعتبار مناسبی برخوردار هستند. با این حال پیشنهاد می‌شود از طرح گویه‌های منفی در ابزار سنجش دلبستگی به مکان خودداری شود. نتایج پژوهش همبستگی معنی‌داری را بین تک‌تک گویه‌های «بازار توصیف محیط خانه» و «مقیاس دلبستگی به خانه» نشان داد به‌نحوی که شاید بتوان ابزار توصیف محیط خانه را به‌عنوان یکی از سنجش‌های دلبستگی به خانه مطرح کرد.

نتایج تحقیق همچنین حاکی از رابطه‌ای مثبت بین سن افراد و دلبستگی به خانه بود، به این معنا که دلبستگی به خانه با افزایش سن افراد بیشتر شده بود. علاوه بر آن، افراد متأهل هم دلبستگی بیشتری به محیط خانه داشتند و هم توصیف بهتری از محیط خانه ارائه کرده بودند. از این قضیه می‌توان نتیجه گرفت که همبستگی خانوادگی می‌تواند به مکان هم تسری یابد. یعنی ارتباطی که افراد متأهل با شریک زندگی خودشان دارند سبب شده دلبستگی آن‌ها به محیط فیزیکی محل حضور آن فرد هم بیشتر شود.

از دیگر نتایج قابل‌توجه در این پژوهش، منفی بودن علامت رابطه همبستگی بین دلبستگی به خانه و تعداد سال‌های سکونت در خانه و تعداد افراد خانواده بود که می‌تواند در نتیجه عواملی نظیر فرسوده شدن محیط فیزیکی خانه، یا نیاز فرهنگی به روزآمد شدن در زندگی ایرانیان باشد. همچنین افزایش تعداد ساکنان منزل هم سبب کاهش میزان دلبستگی به خانه شده بود که می‌تواند به دلیل محدود شدن دستیابی به یک فضای ترمیمی مطلوب، کاهش امکانات رفاهی و آرامش یا ترکیبی از این موارد ایجاد شده باشد.

بگذارند (Diamond et al., 2021; Kohlhoff et al., 2022). منفی بودن رابطه دلبستگی به خانه با افزایش تعداد اعضای خانواده را می‌توان با توجه به یافته‌های میاگر و چیدل توضیح داد که نشان می‌دهند از آن‌جا که ظرفیت افراد برای ایجاد یک فضای دلخواه به طور چشمگیری متفاوت است، افزایش تعداد ساکنان منزل می‌تواند ظرفیت ایجاد یک فضای ترمیمی توسط افراد را محدود کند (Meagher & Cheadle, 2020). از دید ریس و همکاران نیز، همذات‌پنداری و داشتن رابطه اجتماعی با خانواده ممکن است پیامدهای دلبستگی به مکان را تقویت کند یا مانع شود (Reese et al., 2019). به عبارت دیگر، افزایش تعداد اعضای خانواده باوجود اینکه امکان تعامل را بیشتر می‌کند، اما به دلیل ایجاد سروصدا یا به دلیل کاهش امکانات رفاهی و حریم خصوصی، می‌تواند آرامش افراد خانواده را مختل کند. در نتیجه محتمل است که از دست دادن آرامش، کاهش دلبستگی به محیط خانه را با افزایش تعداد اعضای خانواده موجب شود.

نتایج همچنین نشان داد افراد متأهل هم دلبستگی بیشتری به خانه داشتند (جدول ۵) و هم توصیف بهتری هم از خانه ارائه کرده بودند (جدول ۶). تحقیقات مک‌لین نیز نشان داده است که افراد متأهل به دلیل مفهوم «وابستگی ایمن» در ازدواج، می‌توانند دلبستگی بیشتری به خانه داشته باشند. داشتن دلبستگی ایمن در ازدواج، «پناهگاه امن خانه» را برای هر فرد فراهم می‌کند و به آن‌ها اعتماد به نفس و اطمینان خاطر به داشتن حامی و حمایت شدن می‌دهد. بنابراین، وجود دلبستگی ایمن در ازدواج می‌تواند به ارتباط عاطفی قوی‌تر با خانه کمک کند (MacLean, 2001). علاوه بر این، ارتباط محکم و روابط مثبت و صمیمیت بیشتر در زوج‌های متأهل با دلبستگی به خانه مرتبط است (Crespo et al., 2008). بنابراین مفهوم دلبستگی ایمن، همراه با احساس پناهگاهی امن و فرصتی برای ازدواج سالم و موفق، ممکن است به دلبستگی بیشتر افراد متأهل به خانه کمک کند.

بر این اساس، می‌توان نتیجه گرفت که همبستگی خانوادگی پیش از دلبستگی به خانه شکل می‌گیرد و سپس به مکان تسری می‌یابد. یعنی ارتباطی که افراد متأهل با شریک زندگی خودشان دارند سبب شده دلبستگی‌شان به محیط فیزیکی محل حضور آن فرد هم افزایش یابد. این نتیجه، در راستای یافته‌های گرازیانو و همکارانش است که اشاره کردند ارتباط مثبت افراد با خانه تحت تأثیر ماهیت روابط اجتماعی موجود در این مکان بوده است. نتایج پژوهش آن‌ها نشان داده است رضایت‌مندی از رابطه بین فردی، صمیمیت را بیشتر می‌کند و دلبستگی به خانه را افزایش می‌دهد (Graziano et al., 2007). براون و همکاران نیز وضعیت تأهل را به عنوان عاملی در دلبستگی به خانه معرفی و رابطه بین این دو را مثبت گزارش کرده‌اند (B. B. Brown et al., 2021).

تشکر و قدردانی

موردی توسط نویسندگان گزارش نشده است.

تعارض منافع

نویسندگان اعلام می‌دارند که در انجام این پژوهش هیچ‌گونه تعارض منافی برای ایشان وجود نداشته است.

نایب‌ده‌های اخلاقی

نویسندگان متعهد می‌شوند که کلیه اصول اخلاقی انتشار اثر علمی را براساس اصول اخلاقی COPE رعایت کرده‌اند و در صورت احراز هر یک از موارد تخطی از اصول اخلاقی، حتی پس از انتشار مقاله، حق حذف

مقاله و پیگیری مورد را به مجله می‌دهند.

منابع مالی / حمایت‌ها

این پژوهش براساس قرارداد شماره ۱۴۰۲/۱۲/۳۰۶۵۶ ص مورخ ۱۴۰۲/۰۸/۱۳ با حمایت مالی دانشگاه کردستان انجام شده است.

مشارکت و مسئولیت نویسندگان

نویسندگان اعلام می‌دارند به‌طور مستقیم در مراحل انجام پژوهش و نگارش مقاله مشارکت فعال داشته و به طور برابر مسئولیت تمام محتویات و مطالب گفته‌شده در مقاله را می‌پذیرند.

References

1. Abbaszadeh, M., Fatemeh, H. B., Aghdam, M. B. A., & Alavi, L. (2015). Construction and validation of place attachment scale among the residents of Tabriz. *Urban Sociological Studies*, 5(16), 31–58. [In Persian]
2. Anderson, J. (2014). The impact of family structure on the health of children: Effects of divorce. *The Linacre Quarterly*, 81(4), 378–387.
3. Anton, C. E., & Lawrence, C. (2014). Home is where the heart is: The effect of place of residence on place attachment and community participation. *Journal of Environmental Psychology*, 40, 451–461.
4. Ariccio, S., Petruccielli, I., Cancellieri, U. G., Quintana, C., Villagra, P., & Bonaiuto, M. (2020). Loving, leaving, living: Evacuation site place attachment predicts natural hazard coping behavior. *Journal of Environmental Psychology*, 70, 101431.
5. Aznab, M., Mousavi, S. J., & Honarvar, J. (2022). A study on the sense of attachment, with a phenomenological view of place: Interpretation of people's existential experiences. *Journal of Iran Cultural Research*, 15(1), 23–41. [In Persian]
6. Beazley, E., Harverson, M., & Roaf, S. (1982). *Living with the desert: Working buildings of the Iranian Plateau*. Aris & Phillips.
7. Bonaiuto, M., Aiello, A., Perugini, M., Bonnes, M., & Ercolani, A. P. (1999). Multidimensional perception of residential environment quality and neighbourhood attachment in the urban environment. *Journal of Environmental Psychology*, 19(4), 331–352.
8. Brown, B., Perkins, D. D., & Brown, G. (2003). Place attachment in a revitalizing neighborhood: Individual and block levels of analysis. *Journal of Environmental Psychology*, 23(3), 259–271.
9. Brown, B. B., Perkins, D. D., & Brown, G. (2004). Incivilities, place attachment and crime: Block and individual effects. *Journal of Environmental Psychology*, 24(3), 359–371.
10. Brown, G., & Raymond, C. (2007). The relationship between place attachment and landscape values: Toward mapping place attachment. *Applied Geography*, 27(2), 89–111.
11. Casey, E. S. (1997). *The fate of place: A philosophical history*. University of California Press.
12. Cassidy, J., Jones, J. D., & Shaver, P. R. (2013). Contributions of attachment theory and research: A framework for future research, translation, and policy. *Development and Psychopathology*, 25(4, Pt. 2), 1415–1434.
13. Chardin, J. (1720). *Sir John Chardin's travels in Persia 1673–1677*. Courier Corporation.
14. Crespo, C., Davide, I. N., Costa, M. E., & Fletcher, G. J. O. (2008). Family rituals in married couples: Links with attachment, relationship quality, and closeness. *Personal Relationships*, 15(2), 191–203.
15. de Thévenot, J. (n.d.). *The travels of Monsieur de Thevenot into the Levant: In three parts* (Vol. 3). Faithorne.
16. Diamond, G., Diamond, G. M., & Levy, S. (2021). Attachment-based family therapy: Theory, clinical model, outcomes, and process research. *Journal of Affective Disorders*, 294, 286–295.
17. Easthope, H. (2004). A place called home. *Housing, Theory and Society*, 21(3), 128–138.
18. Edney, J. J. (1976). Comment on functional properties. *Environment and Behavior*, 8(1), 31–47.
19. Gosling, S. D., Gaddis, S., & Vazire, S. (2008). First impressions based on the environments we create and inhabit. In *First impressions* (pp. 334–356).
20. Gosling, S. D., Ko, S. J., Mannarelli, T., & Morris, M. E. (2002). A room with a cue: Personality judgments based on offices and bedrooms. *Journal of Personality and Social Psychology*, 82(3), 379.
21. Graham, L. T., Gosling, S. D., & Travis, C. K. (2015). The psychology of home environments: A call for research on residential space. *Perspectives on Psychological Science*, 10(3), 346–356.
22. Graziano, W. G., Habashi, M. M., Sheese, B. E., & Tobin, R. M. (2007). Agreeableness, empathy, and helping: A person × situation perspective. *Journal of Personality and Social Psychology*, 93(4), 583.
23. Heft, H. (2007). The social constitution of per-

- ceiver-environment reciprocity. *Ecological Psychology*, 19(2), 85-105.
24. Heidari, A. A., Motalebi, G., & Negintaji, F. (2014). Analysis of the physical sense of place in the traditional houses and modern residential apartments. *Honar-Ha-Ye-Ziba: Memari Va Shahrnsazi*, 19(3), 75-86. [In Persian]
 25. Hernández, B., Hidalgo, M. C., & Ruiz, C. (2020). Theoretical and methodological aspects of research on place attachment. In *Place attachment* (pp. 94-110).
 26. Hernández, B., Hidalgo, M. C., Salazar-Laplace, M. E., & Hess, S. (2007). Place attachment and place identity in natives and non-natives. *Journal of Environmental Psychology*, 27(4), 310-319. <https://doi.org/10.1016/j.jenvp.2007.06.003>
 27. Hidalgo, M. C., & Hernandez, B. (2001). Place attachment: Conceptual and empirical questions. *Journal of Environmental Psychology*, 21(3), 273-281.
 28. Horgan, T. G., Herzog, N. K., & Dyszlewski, S. M. (2019). Does your messy office make your mind look cluttered? Office appearance and perceivers' judgments about the owner's personality. *Personality and Individual Differences*, 138, 370-379.
 29. Jorgensen, B. S., & Stedman, R. C. (2001). Sense of place as an attitude: Lakeshore owners' attitudes toward their properties. *Journal of Environmental Psychology*, 21(3), 233-248.
 30. Jorgensen, B. S., & Stedman, R. C. (2006). A comparative analysis of predictors of sense of place dimensions: Attachment to, dependence on, and identification with lakeshore properties. *Journal of Environmental Management*, 79(3), 316-327.
 31. Kastenholz, E., Marques, C. P., & Carneiro, M. J. (2020). Place attachment through sensory-rich, emotion-generating place experiences in rural tourism. *Journal of Destination Marketing & Management*, 17, 100455.
 32. Kelly, G., & Hosking, K. (2008). Nonpermanent residents, place attachment, and "sea change" communities. *Environment and Behavior*, 40(4), 575-594.
 33. Kohlhoff, J., Lieneman, C., Cibralic, S., Traynor, N., & McNeil, C. B. (2022). Attachment-based parenting interventions and evidence of changes in toddler attachment patterns: An overview. *Clinical Child and Family Psychology Review*, 25(4), 737-753.
 34. Korpela, K. M. (1989). Place-identity as a product of environmental self-regulation. *Journal of Environmental Psychology*, 9(3), 241-256.
 35. Kyle, G. T., Mowen, A. J., & Tarrant, M. (2004). Linking place preferences with place meaning: An examination of the relationship between place motivation and place attachment. *Journal of Environmental Psychology*, 24(4), 439-454. <https://doi.org/10.1016/j.jenvp.2004.11.001>
 36. Lee, Y. J., & Lin, S. Y. (2021). A study on the relationships of place attachment and individual attributes of residents in different vulnerable districts in Taipei, Taiwan. *Environmental Science and Pollution Research*, 28(34), 46247-46265. <https://doi.org/10.1007/s11356-021-13416-5>
 37. Lewicka, M. (2011). Place attachment: How far have we come in the last 40 years? *Journal of Environmental Psychology*, 31(3), 207-230. <https://doi.org/10.1016/j.jenvp.2010.10.001>
 38. Lin, C.-C., & Lockwood, M. (2014). Forms and sources of place attachment: Evidence from two protected areas. *Geoforum*, 53, 74-81.
 39. Lin, S., Wu, F., & Li, Z. (2021). Beyond neighbouring: Migrants' place attachment to their host cities in China. *Population, Space and Place*, 27(1), e2374.
 40. Low, S. M., & Altman, I. (1992). Place attachment: A conceptual inquiry. In I. Altman & S. M. Low (Eds.), *Place attachment* (pp. 1-12). Springer.
 41. Lu, M. (1999). Determinants of residential satisfaction: Ordered logit vs. regression models. *Growth and Change*, 30(2), 264-287.
 42. MacLean, A. P. (2001). *Attachment in marriage: Predicting marital satisfaction from partner matching using a three-group typology of adult attachment style*. Purdue University.
 43. Malcolm, N. (1905). *Five years in a Persian town*. Murray.
 44. Manzo, L. C. (2005). For better or worse: Exploring multiple dimensions of place meaning. *Journal of Environmental Psychology*, 25(1), 67-86.
 45. Marrone, M. (2014). *Attachment and interaction: From Bowlby to current clinical theory and practice* (2nd ed.). Jessica Kingsley Publishers.
 46. Meagher, B. R., & Cheadle, A. D. (2020). Distant from others, but close to home: The relationship between home attachment and mental health during COVID-19. *Journal of Environmental Psychology*, 72, 101516.
 47. Monteiro, L. M., & Alucci, M. P. (2012). Outdoor central areas of Sao Paulo, Brazil: Possibilities of thermal comfort. In *Proceedings of the 28th International PLEA Conference on Sustainable Architecture + Urban Design: Opportunities, Limits and Needs—Towards an Environmentally Responsible Architecture*.
 48. Moore, R. L., & Graefe, A. R. (1994). Attachments to recreation settings: The case of rail-trail users. *Leisure Sciences*, 16(1), 17-31.
 49. Naqdi, A., Vahdat, S., & Sajjadzadeh, H. (2016). The role of social capital in place attachment in traditional neighborhoods (Case study: Neighborhoods in Hamadan city). *Journal of Urban Sociological Studies*, 6(18), 23-50. [In Persian]
 50. Orathinkal, J., & Vansteenwegen, A. (2006). Couples' conflicts: A territorial perspective. *Sexual and Relationship Therapy*, 21(1), 27-44.
 51. Perez-Lopez, R., Aragonés, J. I., & Amérigo, M. (2017). Primary spaces and their cues as facilitators of personal and social inferences. *Journal of Environmental Psychology*, 53, 157-167.

52. Peyvastehgar, Y., & Akbari, Z. (2021). Investigating the effect and relationship between attachment to place and spatial identity in indigenous and non-indigenous people in three scales: City, neighborhood and home. *Journal of Urban Environment Planning and Development*, 1(3), 45–62. [In Persian]
53. Proshansky, H. M., Fabian, A. K., & Kaminoff, R. (1995). Place-identity: Physical world socialization of the self. In L. Groat (Ed.), *Giving places meaning: Readings in environmental psychology*. Academic Press.
54. Rahimi, L., Rafieian, M., & Bagheri, M. (2017). Explaining the determinants of “place attachment” at the scales of the neighborhood and the city and analyzing its generalizability: Case study of the historical neighborhood of Sorkhab, Tabriz. *Journal of Architect, Urban Design & Urban Planning*, 9(17), 225–236. [In Persian]
55. Reese, G., Oettler, L. M. S., & Katz, L. C. (2019). Imagining the loss of social and physical place characteristics reduces place attachment. *Journal of Environmental Psychology*, 65, 101325.
56. Reznichenko, S. I. (2016). Valeological potential of home attachment in adults. *Clinical Psychology and Special Education*, 5(3), 1–23.
57. Sakallı Uğurlu, N., Türkoğlu, B., Kuzlak, A., & Gupta, A. (2021). Stereotypes of single and married women and men in Turkish culture. *Current Psychology*, 40(1), 213–225.
58. Scannell, L., & Gifford, R. (2010a). Defining place attachment: A tripartite organizing framework. *Journal of Environmental Psychology*, 30(1), 1–10.
59. Scannell, L., & Gifford, R. (2010b). The relations between natural and civic place attachment and pro-environmental behavior. *Journal of Environmental Psychology*, 30(3), 289–297.
60. Scannell, L., & Gifford, R. (2013). Personally relevant climate change: The role of place attachment and local versus global message framing in engagement. *Environment and Behavior*, 45(1), 60–85. <https://doi.org/10.1177/0013916511421196>
61. Scannell, L., & Gifford, R. (2017). The experienced psychological benefits of place attachment. *Journal of Environmental Psychology*, 51, 256–269.
62. Smith, S. G. (1994). The essential qualities of a home. *Journal of Environmental Psychology*, 14(1), 31–46. [https://doi.org/10.1016/S0272-4944\(05\)80196-3](https://doi.org/10.1016/S0272-4944(05)80196-3)
63. Stedman, R. C. (2002). Toward a social psychology of place: Predicting behavior from place-based cognitions, attitude, and identity. *Environment and Behavior*, 34(5), 561–581.
64. van Riper, C. J., Yoon, J. I., Kyle, G. T., Wallen, K. E., Landon, A. C., & Raymond, C. (2019). The antecedents of place attachment in the context of an Australian national park. *Journal of Environmental Psychology*, 61, 1–9.
65. Varesi, Alizadeh, & Salehi. (2012). Sense of identity evaluation in residents of new towns (Case study: Fooladshahr New Town). *Spatial Planning*, 1(3), 37–62. [In Persian]
66. Williams, D. R., & Vaske, J. J. (2003). The measurement of place attachment: Validity and generalizability of a psychometric approach. *Forest Science*, 49(6), 830–840.
67. Windsong, E. A. (2010). There is no place like home: Complexities in exploring home and place attachment. *The Social Science Journal*, 47(1), 205–214.

